

39

KAZI
SONUÇLARI
TOPLANTISI 1. CİLT



T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü



T.C.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

39.
KAZI SONUÇLARI
TOPLANTISI
1. CİLT

22-26 MAYIS 2017
BURSA

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 178/1
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayın No: 3551/1

YAYINA HAZIRLAYAN

Dr. Adil ZME

22-26 Mayıs 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen 39. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu, Bursa Büyükřehir Belediyesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir.

Kapak ve Uygulama

Yakup řahiner, Mehmet Esen, Sibel Gök

Kapak Resmi: Aygün Meriç, İznik Roma Tiyatrosu

ISSN: 1017-7655

Basım Yeri : Star Matbaacılık / BURSA

0224 249 33 20
Sertifika No : 15366

**39. ULUSLARARASI KAZI,
ARAŐTIRMA VE ARKEOMETRİ SEMPOZYUMU BİLİM KURULU**

**SCIENTIFIC COMMITTEE OF 39th INTERNATIONAL
SYMPOSIUM OF EXCAVATIONS, SURVEYS AND ARCHAEOOMETRY**

Prof. Dr. Yusuf ULCAY
Prof. Dr. Mustafa ŞAHİN
Prof. Dr. Charles Brian ROSE
Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN
Prof. Dr. Havva İŐKAN İŐIK
Prof. Dr. Hakkı ACUN
Prof. Dr. İ. Hakan MERT
Prof. Dr. Berna ALPAGUT
Prof. Dr. Nicholas D. CAHILL
Prof. Dr. Aziz NOVRUZLU
Prof. Dr. Marcella FRANGIPANE
Prof. Dr. Miroslav NOVAK
Prof. Dr. Douglas BAIRD
Doç. Dr. Derya ŞAHİN
Doç. Dr. Necmi KARUL
Doç. Dr. Aygün EKİN MERİÇ
Yrd. Doç. Dr. V. Belgin DEMİRSAR ARLI
Yrd. Doç. Dr. Filiz İNANAN

İÇİNDEKİLER

Taner KORKUT Tlos 2016 Kazı Etkinlikleri	1
Vecihi ÖZKAYA, Feridun S. ŞAHİN Körtik Tepe 2016 Kazısı	15
Turgut Hacı ZEYREK, Ali Nadir ZEYREK Kastabala Kazı Çalışmaları 2016	29
Scott BRANTING, Sevil BALTALI TIRPAN, Joseph LEHNER, Yasemin ÖZARSLAN, Dominique LANGIS-BARSETTI, Nilüfer YÖNEY, John MARSTON, Sarah R. GRAFF, Lucas PROCTOR, Paige PAULSEN, Burak ASİLİSKENDER Kerkenes 2016	37
Soner ÖZEN 2016 Yılı Kaunos Araştırmaları	49
Philipp NIEWÖHNER Milet 2016 Yılı Çalışmaları	71
Halime HÜRYILMAZ Gökçeada-Yenibademli Höyük 2016 Yılı Kazıları	87
Sevinç GÜNEL Çine-Tepecik 2016 Yılı Kazıları	101
Serap YAYLALI, Yılmaz AKKAN, Özlem TÜTÜNCÜLER BİRCAN, Emre ERDAN Çakırbeyli-Küçüktepe Höyük 2015-2016 Çalışmaları	113
Fahriye BAYRAM Ani Kazıları (2012-2016)	133
Burçin ERDOĞU, Çiğdem ATAKUMAN, Nejat YÜCEL Gökçeada Uğurlu-Zeytinlik 2016 Yılı Kazı Çalışmaları	151
Elif GENÇ Doğanpınar Barajı Tilbaşar Höyük 2016 Yılı Kazısı	159
Olivier Can HENRY, Ömür Dünya ÇAKMAKLI 2016 Yılı Labraunda Kazıları	173
vi	

Vedat KELEŞ, Hasan Ertuğ ERGÜRER, Hasan KASAPOĞLU, Ersin ÇELİKBAŞ, Alper YILMAZ, Kasım OYARÇIN, Büşra Elif KASAPOĞLU, Michael Deniz YILMAZ, İsmail AKKAŞ Parion 2016 Sezonu Kazı ve Restorasyon Çalışmaları	183
Jeroen POBLOME, Ebru TORUN, Inge UYTTERHOEVEN, Bas BEAUJEAN, Johan CLAEYS, Sam CLEYMANS, Semih ERCAN, Piraye HACIGÜZELLER, Peter TALLOEN, Philip BES, Hendrik ULENNERS, Rinse WILLET, Dries DAEMS, Katrien VAN DE VIJVER Sagalassos'ta 2016 Sezonu Kazılar, Restorasyon Çalışmaları ve Malzeme Etütleri.....	211
Kadir PEKTAŞ, Selda CİRTİL, Erbil CÖMERTLER AKTUĞ Beçin Kalesi Kazısı 2016 Yılı Kazı ve Envanter Çalışmaları	239
Nurettin KOÇHAN, Korkmaz MERAL, Ahmet Cuneydi HAS, Ahmet TERCANLIOĞLU Kyzikos 2016.....	249
Bahadır DUMAN Tripolis 2016 Yılı Kazı, Koruma ve Onarım Çalışmaları.....	261
Harun TAŞKIRAN, Kadriye ÖZÇELİK, M. Beray KÖSEM, Gizem KARTAL, Yavuz AYDIN, Betül FINDIK, Eşref ERBİL 2016 Yılı Karain Mağarası Kazıları	285
Osman DOĞANAY, Hakan ERASLAN Tyana (Kemerhisar) Kazıları Yeniden Başlarken: 2016 Yılı Çalışmaları.....	305
İsmail AYTAÇ Harput İç Kalesi Kazıları 2016 Yılı Çalışmaları	317
Mustafa BEYAZIT, Yasemin BEYAZIT, Başaran Doğu GİTAL, Şuayip ÇELEMOĞLU, Müge ŞEN, Alper ATICI, Hasan Hüseyin BAYSAL Kale-i Tavas (Tabae Antik Kenti) Ören Yeri ve Kale-i Tavas Mezarlığı Kazıları 2016	329
C. Brian ROSE, Ayşe GÜRSAN SALZMANN Gordion 2016	347
Celal ŞİMŞEK 2016 Yılı Laodikeia Çalışmaları	359
Mehmet KARAOSMANOĞLU, Mehmet Ali YILMAZ Altıntepe Urartu Kalesi 2016 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları	387

Ali BAŞ, Remzi DURAN, Şükrü DURSUN 2016 Yılı Keykubadiye Sarayı Kazısı	395
Gülsün UMURTAĞ, Refik DURU Hacılar Büyük Höyük Kazıları - 2016	411
Yılmaz AKKAN, Ali Yalçın TAVUKÇU, Akın TEMÜR, Zerrin AYDIN TAVUKÇU, Mesut CEYLAN, Sinem COŞKUN, Kasım EKER, Adem ATALAY, Sonay ALBAYRAK, Merve ÇELİK Alabanda 2016	421
Hayat ERKANAL, Ayşegül AYKURT, Kadir BOYÜKULUSOY, İrfan TUĞCU, Vasıf ŞAHOĞLU Liman Tepe 2016 Yılı Kara ve Sualtı Kazıları	431
Nurettin ÖZTÜRK, Murat ÇEKİLMEZ, Berna KAVAZ KİNDİĞİLİ, Gencay GÜLOĞLU, Mehmet Kayhan MURAT, İsmail ÖZCİHAN, Büşra TAKUNYACIOĞLU Zeytinliada 2016 Kazı Çalışmaları ve Arkeopark Projesi	453
Ali BORAN, Halil SÖZLÜ, Razan AYKAÇ Mersin-Silifke Kalesi Kazısı 2016 Yılı Çalışmaları.....	467
Atilla ENGİN, Engin ÖZGEN, Aydoğan BOZKURT, Derya BOZKURT Oylum Höyük 2016.....	477
Ian HODDER, Serap ÖZDÖL-KUTLU 2016 Çatalhöyük Kazıları	495
Eşref ABAY, Fulya DEDEOĞLU, Gürkan ERGÜN, Şerife ÇAKAR Beycesultan Höyüğü 2016 Yılı Kazı Çalışmaları.....	507
Ayla SEVİM EROL, Alper Yener YAVUZ, Serdar MAYDA, Erhan TARHAN, Çilem SÖNMEZ SÖZER, Hakan MUTLU, Seval KARAKÜTÜK, T. Tanju KAYA Çorakyerler Kazısı 2016 Yılı Çalışmaları	521
K. Aslıhan YENER, Murat AKAR Aççana Höyük (Alalah) 2016 Yılı Çalışmaları	537
Fulya DEDEOĞLU, H. Hüseyin BAYSAL, Ali OZAN, Erim KONAKÇI, Bora TEMÜR Ekşi Höyük 2016 Yılı Kazı Çalışmaları.....	553
Bora UYSAL, Ali ÇİFÇİ Elbistan Karahöyük Kazısı 2016	569
viii	

BEÇİN KALESİ KAZISI 2016 YILI KAZI VE ENVANTER ÇALIŞMALARI

Kadir PEKTAŞ*
Selda CİRTİL
Erbil CÖMERTLER AKTUĞ

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izni doğrultusunda Beçin Kalesi 2016 yılı kazı çalışmaları 15.03.2016-29.12.2016 tarihleri arasında yürütülmüştür. Bu süre içinde çalışmalarımıza Kültür ve Turizm Bakanlığı adına Diyarbakır Müzesi uzmanı Mehmet Çelebi, Batman Müzesi uzmanı Ömer Ural ve İznik Müzesi uzmanı Mehmet Hasan Bozkurt katılmıştır.

Kazı çalışmalarından önce Beçin'in genelinde kapsamlı bir bitki ve çöp temizliği yapılmıştır.

2. KAZI ÇALIŞMALARI

2.1. Seymenlik Kapısının Kuzey Yönü

Seymenlik Kapısı'nın iç kaleye bakan kuzey yönünde, mahalle veya sokak dokusunu ortaya çıkarmak amacıyla 2011 yılında başlanan kazı çalışmalarına 2016 yılında devam edilmiştir. Kızılhan'ın batısından başlayarak Seymenlik Kapısı'na ulaşan sokak aksının doğusundaki yapılar öncelikle ortaya çıkarılmıştır. 2015 yılından itibaren kazılar sokağın batı kesiminde yoğunlaştırılmış, 2016 yılında aynı yönde çalışmalar sürdürülmüştür.

Kazılar Seymenlik Kapısı'ndan başlayarak batı yönde uzanan surun kuzeyindeki plan karelerde yapılmıştır. BD 60, BE 60, BF 60 ve BF 59 isimli

* Prof. Dr. Kadir PEKTAŞ, Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü - Kampüs, Denizli/TÜRKİYE. pektaskadir@hotmail.com
Yrd. Doç. Dr. Saim CİRTİL, Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü - Kampüs, Denizli/TÜRKİYE. socirtil@pau.edu.tr
Dr. Erbil CÖMERTLER AKTUĞ Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü - Kampüs, Denizli/TÜRKİYE. ecaktug@pau.edu.tr

dört plan karede önce temizlik yapılmış, daha sonra fotoğraf ve çizimlerle yapılan belgeleme işlemlerinin ardından kazılara başlanmıştır.

İlk olarak sura bitişik konumdaki BD 60 plan karesinde kazı yapılmıştır. Çalışmalar 2015 yılında bir kısmı ortaya çıkarılan mekânın batı yönündeki sınırını belirlemeyi amaçlamıştır. Yıkıntı durumunda olan sur duvarlarına ait moloz yığını temizlenmiş, -30 cm. kotta duvar kalıntılarına ulaşılmıştır. Ortaya çıkarılan kuzey-güney doğrultulu sura dik uzanan duvarın, bir önceki yıl kazısı yapılan yapının devamı niteliğinde olduğu anlaşılmış ve kazılara devam edilmiştir (Resim: 1). Bu karede sura bitişik olarak, doğu-batı doğrultusunda uzanan yan yana iki kare mekân ortaya çıkarılmıştır. -35 cm. kotta 3x3 m. ölçülerinde, doğu yönde bulunan kare mekânın batıdaki mekân ile bağlantısı bulunmamaktadır. Doğu mekânın kuzey duvarında bir kapı açıklığı yer alırken diğer mekânın duvarlarında, tahribattan dolayı herhangi bir kapı izine rastlanılmamıştır. Batı mekânda, sur duvarına bitişik 1m. genişliğinde kare planlı ayrı bir bölüm bulunmaktadır (Resim: 6). Mekânlar, önceki yıllarda ortaya çıkarılan, sura bitişik, doğu-batı doğrultusunda yan yana sıralanmış mekânların devamı niteliğindedir. Doğu yönde benzer mekânların devam ettiği düşünülmektedir.

Sura bitişik mekânların niteliğinin tam olarak anlaşılabilmesi için, giriş yönlerine denk gelen kuzey yönünde açmalara devam edilmiştir. Bu kapsamda BE 60 karesinde çalışmalar yoğunlaştırılmıştır (Resim: 2). 2015 yılı kazı çalışmalarında buradaki mekânın güney ve batı duvarları ortaya çıkarılmıştı. Bu yıl yapılan çalışmalarda doğu ve kuzey duvarları ile birlikte 5x5 m. ölçülerindeki kare mekân tümüyle açılmıştır. Mekânın kuzeyinde 50x50 cm. ölçülerinde kare niş içine tuğla ile yapılmış ocak bulunmuştur. Mekânın bu yıl ortaya çıkarılan doğu ve kuzey duvarlarının sadece izleri kalmıştır. Odanın köşelerinde ve ortasında, zemin döşemesi altlığı yada düz tavanı taşıyan direklerin altlığı olarak kullanılan taş ve mermer kaideler saptanmıştır.

BE 60 plan karesinde çalışmalar BF 60 plan karesi yönünde kuzeye doğru devam etmiş ve bu kısmın avlu olduğu anlaşılmıştır. Bu avludan, sura bitişik mekâna açılan bir kapı açıklığı tespit edilmiştir. Ayrıca, önceki yıllarda doğu yönde ortaya çıkarılan mekânların da bu avluya açıldığı anlaşılmıştır. Sokağın doğu yönündeki komplekslerin düzenlemesine benzeyen bu yapının diğer bölümlerinin tespiti için kazılar kuzeye doğru genişletilmiştir.

BF 59 plan karesindeki kazı çalışmalarında kuzeye doğru birbirini dik açıyla kesen duvarlar ortaya çıkarılmıştır (Resim: 3). Bu durum mekânın farklı zamanlarda kullanıldığını düşündürmektedir (Resim: 14).

Toplam dört plan karede (Resim: 4) yapılan çalışmalar sonucunda, sokağın diğer tarafındaki komplekslere benzeyen yapıların bu yönde de varlığı anlaşılmıştır.

2.2. Karşılama Merkezi Yanındaki Surlar

Arazi çalışmalarının diğer bölümü, karşılama merkezinin kuzey kenarındaki surlarda yürütülmüştür. Surların rölövesinin çıkarılabilmesi için oldukça yoğun bitki dokusu nedeniyle öncelikle temizlik, ardından kazı çalışmaları yapılmıştır.

Kazılar günümüz asfalt yolunun kenarından başlamış, İç Kale yönünde devam etmiştir. Yapılan kazı çalışmaları neticesinde surun her iki taraftan sınırları belli edilmiştir. Buna göre ana kaya üzerindeki surun ortalama 1,15 cm. kalınlığında olduğu anlaşılmıştır. Duvar zemindeki eğim farklılığına ve zaman içinde oluşan tahribatlara bağlı olarak surlar 0,60 cm. ile 3.40 m. arası değişen yükseklik göstermektedir (Resim: 5-6). Ayrıca asfalt yolun kenarında, duvarın batı ucunda bir burç tespit edilmiştir. Yarım daire formunda gövdeye sahip olduğu düşünülen burcun yapılan kazılar sonucu, kare kaidede üzerine inşa edildiği anlaşılmıştır.

3. BULUNTULAR

3.1 Metal Buluntular

Kazı çalışmalarında 64 adet sikke, 3 adet ok ucu, 2 adet yüzük, 1 adet kolye ucu, 1 adet kemer tokası, 1 adet çan, 1 adet anahtar, 1 adet işlemeli obje, 2 adet aplik olmak üzere toplam 76 adet etütlük eser ele geçirilmiştir. Bunlar içinde 1,7 cm. çapında bir halka ve buna bitişik üçgen kısımdan oluşan bronz yüzük tümüyle sağlam durumda ele geçirilmiştir (Resim: 7).

Ele geçirilen sikkeler yoğun olarak Menteşe Beyliği'ne ve XIV-XV. yüzyıllara ait anonim örneklerdir.

Bunlardan bir bronz sikkenin ön yüzünde muhtemelen bir aslan figürü görülmektedir. Ön ayakları öne doğru uzanmış figürün kuyruğu kıvrılarak sırta doğru kalkmıştır. Sikkenin arka yüzü ortası tek, çevresi 6 düğümlü geometrik kompozisyona sahiptir (Resim: 8).

Tire’de basılan diğerk sikke, bir yüzü nakışlı diğerk yüzü yazılıdır (Resim: 9).

Ön Yüz: Dairelerin içine alınmış dışta kalın nokta dizisi, içte simetrik bir geometrik motif işlenmiştir. Arka Yüz: Daire içinde; ‘azze nasruhu, duribe Tire okunmaktadır.

H.818/M.1415-1416 tarihinde Balat’ta basılan bu sikke çok yıpranmış durumdadır (Resim: 10). Bu tarihte Menteşe Beyliğinin başında İlyas Bey bulunmaktadır. Sikkenin her iki yüzünde kompozisyon aynıdır. Buna göre sikkenin yüzeyi yatay çizgilerle, ortası geniş üç satıra ayrılmıştır.

Yazılar şöyledir: *Duribe, Balad, 818*

Kazılarda bulunan sikkeler arasında Osmanlı dönemine ait olanlar da yoğunluktadır. Bunlardan 0,8 cm. çapında, 0,57 gr. ağırlığındaki bronz sikke II. Murad’a aittir (Resim: 11).

Ön Yüz: Kompozisyonu oluşturan çizgilerin arasında: *Murad Han oğlu Mehmed*

Arka Yüz: *halledede mülkehu duribe Tire yazmaktadır.*

Fatih’in bir yüzü ejderli sikkelerinden bu yıl da ele geçirilmiştir (Resim: 12). Genellikle Ayasuluk darblı bu sikkeler içinde diğerklerine göre iyi durumda belgelediğimiz örnek şöyledir:

Ön Yüz: Gövde ve kuyruğu kıvrılarak üstteki başıyla birleşen ejder tüm yüzeyi kaplamaktadır. Ejderin baktığı yöndeki yazılar okunamamaktadır.

Arka Yüz: ..., *Mehmed ibn, Murad han*

3.2. Diğerk

2016 yılı Beçin Kalesi kazı çalışmalarında ele geçirilen seramikler kırmızı ve beyaz hamurlu, sırlı ve sırsız farklı teknik ve formlarda günlük ihtiyaca cevap veren kaplara ait tüm ya da çoğunlukla kırık parçalardan oluşmaktadır.

BÇ16 KMS PT01 numaralı seramik kâse, karşılama merkezi girişindeki surun çevresinde yapılan kazı çalışmaları sırasında bulunmuştur. Ağız çapı 22.4 cm., yüksekliği 10.5 cm., dip çapı 9 cm., cidar kalınlığı 0.5 cm.dir. Yoğun gümüş mika, kireç, küçük taşçık katkılı, orta gözenekli kırmızı hamurlu kâse, beyaz astarlı zemin üzerine, şeffaf koyu yeşil sırlıdır. Dışa kıvrılmış ince ağız kenarlı, derin gövdeli ve halka kaidelidir. Dış kenar yüzeyi bir

parmak kalınlığında beyazımsı krem renkli astar üzerine yeşil sırla kaplanmıştır (Resim: 13).

BÇ16 BE60 PT02 numaralı pişmiş toprak ağırşak, 3 cm. çapında, 1,6 cm. kalınlığındadır. Yoğun gümüş mika ve kireç katkı, gözenekli kırmızı hamurlu daire formlu ağırşakın merkezinde 1.1 cm. çapında bir asma deliği bulunmaktadır (Resim: 14).



Çizim 1: Seymenlik Kapısı, kuzey yöndeki açmalar (2016).



Resim 1: BD 60 Plankaresi.



Resim 2: BE60 plankaresi.



Resim 3: BF 59 Plankaresi.



Resim 4: Seymenlik Kapısı, kuzey yöndeki açmaların görünüşü.



Resim 5: Karşılama merkezi girişindeki surlardan bir görünüş.



Resim 6: Surlardan genel görünüş.



Resim 7: Yüzük (BÇ16 BE60 B02).



Resim 8: İki yüzü nakışlı anonim sikke.



Resim 9: Tire'de darbedilen anonim sikke (BÇ16 BD60 S04).



Resim 10: Balad baskılı Menteşe sikkesi.



Resim 11: II. Murad'ın sikkesi (BÇ16 BD60 S15).



BC16 BE60 S13

Resim 12: Fatih'in ejderli sikkesi.



BÇ16 BE60 PT2

Resim 13: Ağırşak (BÇ16 BE60 PT02).



Resim 14: Seramik kase (BÇ16 KMS PT01).